

Діло

Виходить що-дня рано
крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 16, П. пов.
Конто почт. шади 26.726
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Число телефону 261.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 270 К.
чвертьрічно . . . . . 5—
піврічно . . . . . 10—
царічно . . . . . 32—
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 240 К.
чвертьрічно . . . . . 7—
піврічно . . . . . 14—
царічно . . . . . 28—
За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стривка петрова, довжина-това 40, в надписам 60, в оновістах 80 с, в редакційній часті 1 К. Позаповнені про вісткам і заручки 150. Некривої стривка 1 К. Ставіголомна за окремою умовою.
Оамі праміряк контуу
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видас: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 27. цвітня 1917

Віденські дневники приносять автентичний текст зобов'язання правительства супроти польського кола. Та частина, яка відноситься до відокремлення Галичини, в дословнім перекладі звучить:

„Правительство хоче в цілому повагою постоити за здійсненем царського письма з 4. листопада 1916. В тій цілі має воно намір без проволочно порозуміти ся з польським колом і ваяти під увагу програму, яку воно має виставити, й по змозі як найбільше її уаглядити. Самозрозуміло буде правительство при тім старати ся досягнути зближене обох заселюючих королівство Галичину народів.“

У відповідь на се зобов'язане правительство супроти польського кола вважаємо за обов'язок означити лінію, якої в сій справі буде держати ся українська політика. Огже є виключене, щоб на основі польського розуміння акту з 4. листопада 1916 і виробленої для здійснення його програми польського кола було можливе досягнене порозуміння між Подляками й нами. Се нехай собі правительство раз на все вибе з голови! І нехай прийме до відомости, що тут є тільки дві можливости: Або раз на все понехати програму відокремлення Галичини і приступити до полагодження національного спору в Галичині на основі поділу краю на два національні краї, — або, коли правительство думає здійснити царське письмо з 4. листопада 1916 по думці польської програми, винести собі, що таке здійснене зможе воно перевести над українським народом, який ніяк і ніколи на се своєї згоди не дасть.

Коли правительство думає сповнити польське домагане в конституційній дорозі, отже внести проєкт закону в парламенті, то не лиш заздальгідь буде приготовлене на українську обструкцію, яка не зжахнеть ся ніяких способів.

Чи серед таких відносин проєкт правительства мав би вигляди на успіх, — сумніваємо ся.

А коли би правительство мало словити польське домаганя шляхом поза конституційним, який був також шляхом протиконституційним, — то по перше прийде пора на санкціоноване сього акту в парламенті і тоді українське представництво зуміє знайти на такий акт

А по друге — і се нехай і правительство і Подляки візьмуть під особливу розвагу — неваже ж вони думають, що сойм відокремленой Галичини ми гм би існувати бо да й один день, що українське заступництво поаводило би на його існуванє?

Так виглядала би „національна ідія“ в Галичині на випадок відокремлення її проти волі цілого українського народу.

А який був би ефект в Європі і цілій культурній світі, сього чейже не треба аж виявляти. Власне теперішня війна показала, що значить публична опінія культурного світа і як правительство найсильніших держав мусять старати ся бути в ній добре записаними. І коли-б український нарід у Галичині мав бути відданий під панованє польської державности, — ми певні сього — публична опінія цілого культурного світа буде за нами.

Адже голосить ся цілому світові, що Австрія власне ддятого має рацію існуваня, бо вона є державою народів і хоче розвиватися в тім напрямі, щоби бути державою свободних, вдоволених народів. Яке ж в сям погодити, що цілий український нарід держави віддасть ся під панованє тзороної ад нос польської державности, що цілий український нарід на своїй історично-національній території має бути як црлітчна меншість під панованем польської меншости?!

„НОВА РАДА“.

Львів, 27. цвітня 1917.

З приятельської сторони зроблено нашої редакції і нашим читачам дуже милу несподіванку: прислано нам кілька чисел київської „Новой Рады“. В звичайних часах числа газети вже з перед кількох днів не представляють особливого інтересу для нікого. Інакше нині! Сі аркуші помінятого українського дневника, які лежать в сій хвилі перед нами, вже самі собою являють ся нам живим кла тиком воскресшого українського житя, а змістом своїм є вони скарбницею відомостей про те велике, що доконується по тім боці війскового кордону — про відродженє нашого народу і нашої землі.

Сказане нехай буде оправданем для редакції „Діла“, коли вона рішила ся нині на трохи незвичний крок: заповнити значну частину нинішнього числа часописи переддумками з „Новой Рады“. Нехай нині австрійська Україна бодей сям посереднім шляхом візьме участь у сім великим процесі відродженя України, якого свідками — після багатьох місяців пригнобленя і зневіри — дозволила нам тепер бути доля.

Найсвіжіше з одержаних чисел „Новой Рады“ походить з мин. суботи, з 21. н. ст. (8. ст. ст.) цвітня. Переважна частина переддуманого низше матеріалу вибрана з сього числа. Подаємо матеріал сей в якимовім і стилістичнім вигляді оригіналу — невеличкі зміни відносять ся тільки до правопису.

ВОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Київ, 8. (21.) цвітня 1917.

В останних своїх виступах відвічалні представники українських організованих груп нераз заявляли, що український нарід зовсім виразно показав свою волю до самостійного державного житя, розуміючи, що автономія і єсть певна міра державної самостійности. В самім Києві в деяких громадських групах сі завази зробили вражінє чогось небезпечного, якоїсь примари оповіщеня автономії України, як закондатного акту, без згоди і до скликаня російських Установчих Зборів. При нарадах і бесідах з відповідальними українськими групами виявилось, що тепер Український Конгрес не має на думці оповіщати автономії України, як довершеного факту, або постанови, що має всю силу закону. Але Український Конгрес може звичайно постановити домагати ся на Установчих Зборах автономії України, або постановити, що, йдучи напоборно, непохитно до української автономії, Україніці мають тепер в межах можливих здійснити в житю елементи тої автономії. Так само український зїзд може уважати за необхідне скликати всеукраїнський територіальний конгрес з представників всіх народностей, що живуть на просторі української етнографічної території, та вирішити для затвердженя на російських установчих зборів проєкт автономії України. Всі ті рішєня не повинні нікого лякати, бо очевидно, що ми собі мислимо автономію України, як таку форму державного житя українського народу, коли ні його, ні якого иншого народу справи без його і без них не будуть рішати ся, коли нічі права не будуть порушені, коли до господарюваня будуть допущені всі ті, що в українським господарстві працюють. Ясно, що перевага буде в автономії України на боці народу українського, але треба звернути увагу на те, що в наших програмових зявах зраже за домаганєм українського народу вузенького його права на його землі йде невідмінно посягати про забезпеченє, про гарантію прав національних меншостей, про волю і силу, і закон для кожного народу, що проживає разом з нами на Україні.

Але на жаль превеликий бачимо, що нас але розуміють — скажемо просто: не розуміють зовсім. Треба забути звички старого російського ладу, треба нарешті скинути з себе те вихованє, яке накинув російській суспільности старий уряд: бо воля українського народу має будувати ся на зовсім інших основах і вести ме до иншої мети, ніж те пануванє великоруського народу, котре витворив для неї — для своїх очевидно користий — російський самодержавний уряд. Тому не слід толкувати автономії так, як підказує се старий досвід пануваня державного народу, а треба вислухати і зрозуміти, в чім наша віра, як ми маємо будувати новий державний лад для себе і спільно з иншими народами для народів всієї Росії.

Одначе нас остерігають, нас навчають, кажуть: „добре, коли тільки...“ нас допитують, чи не маємо таких і таких лихих замірів. Сю методу треба нарешті кинути, бо наша програма ясна, і ми просимо всіх до господи разом виробляти програму здійсненя автономії України, бо українська автономія — се автономія не для самих тільки Українців.

Разом з тим вельми педантично ставить ся ще одно питанє: чи й справді український нарід виявив свою волю до автономного ладу? Бо коли се говорять українська інтелігенція — се ще не значить, що й справді український нарід сього зоче... А от, мовляв, коли б всенародній публіцист дав таку відповідь, тоді було б усе ясно. Старий і кволий аргумент! Хто ж може свідчити про волю народу, як не його красні сини, добрих прикмет, яких одначе ніхто досі не заперечував. Чи Шевченко, Костомаров, Драгоманов, Грушевський — не сини народу і не його волю вони виявляють? Чи декабристи та пізніші борці і діячі революції несправжню волю народу винесли з темних мас народних?

Але що дав би публіцист раніше і пізніше в справах революції? Нам не трудно показати, що вся історія України під Росією йшла що до волі народної під знаком боротьби за автономію. Але не в сьому тепер річ, бо ті хто умиває руки і не хоче зайняти виразної позиції в справі російської автономії, стає осторонь і питає: хто його знає, яка ще там воля народу та не знати, хто являється ся виразником тої волі, ті люди і групи вносять тільки баламуцтво в ту справу, яка повинна бути ясною. Треба я но казати: за чи проти? Адже не так трудно знайти ряд кардинальних питань і поважних сумнівів що до автономії України. На сі питання й сумніви українське громадянство дасть відповідь, але розмови на тему — „просять вони чи не просять“, остероги проти шовінізму, поради провітрити волю народу і мандати його ідейних представників — сі розмови свідчать про відсталість, про старечу безсилість рішучо стати на той чи инший бік.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ З'їЗД.

Другий день українського національного з'їзду був днем незабутнього, величезного братання представників мало не всіх народів, які населяють Росію, і словянських племен по-за її межами. В ньому відбува ся настрої всіх державних народів, які бажають здобути волю постановити так, щоб від нині всі користували б нею однаково, щоб ні одна нація не мала права і змоги неволити другу. Величезна зала купецького зібраня в сей день стала місцем єдності українського народу, але і всіх тих, хто зазнав лиха від пануючого централізму. І здавалось, що вже здійснилась мрія про рівність і братерство.

Почав ся другий день з'їзду промовою М. Грушевського, що до програми роботи з'їзду і далі пропозицією обрати за товаришів голови сьгодні прибувших на з'їзд представників кронштадтських матросів Чоловського і Крутського. З'їзд витасє славіних моряків.

Представник матросів виходить на катедру в шапці і відає честь українському прапорці з портретом Т. Шевченка.

Всі встають.

Залю дрімить від оплесків і ангуків „слава“. Гучна овація тягнеться кілька хвилин. Стихася все тільки тоді, коли на катедрі з'явився Т. Каченко з докладом про „основні підстави організації української автономії“, в якому докладно в'ясовує, які закони в майбутній федеративній демократичній республіці має видавати центральний (загальний) уряд і які окремі національно-територіальні і територіальні країни в межах всієї Росії.

Далі читася доклад про „спосіб і порядок фактичного творення автономії України“ Д. Крижановський, який зазначає, що ні тепер, ні в майбутньому конгресі українському українській народі не має мети октроювати автономію України, себ то об'явити самим автономію, як законодавчий акт.

Автономія повинна бути затверджена тільки на установчих зборах представниками всіх народів Росії. Мета теперішнього з'їзду, се організація всього українського народу і всіх інших народів, що живуть на Україні, до загального українського конгресу, який мусить виробити декларацію до установчих зборів для здійснення автономії України.

Великий інтерес викликав доклад д. В. Садовського про територію України; зазначаючи межі Української Землі, на якій більшість населення України, докладчик додає кілька цифр про численність українців в губерніях.

На Полтавщині 97 процентів, на Чернігівщині 95 проц., на Київщині 87, Поділ та Харківщині 85, Волині та Катеринославщині 74, Херсонщині 68 і т. и. Територія України займає 513 тис. квадратних верст, яку по статистиці 1987 року населувано всього 22 мільйони людности, з якої 16 мільйонів українців, 3 мільйони Великоросів, 2 мільйони Жидів, 1/2 міль. Поляків і 1/2 міль. Німців.

По скінченню рефератів голова зїзду оповістив, що пічнуть ся привітання від неукраїнських організацій.

Першим вітає зїзд голова Київського городского виконавчого комітету п. П. Страдомський. Висловивши свою радість з приводу визволення українського народу, д. Страдомський виголошує „Хай живе вільна Україна“, „Хай живе вільний Український Нарід“.

Д. Н. Григорович Барський приніс привітання зїздові, яко товариш голови городского виконавчого комітету і яко товариш голови областного комітету партії к. д.

Далі зїзд вітає представник київського війська полк. Митусевич, представник губернского виконавчого комітету В. Корольов.

Залю дрімить від оплесків та криків „Слава“, коли з привітанням виступає представник тимчасового уряду київський губернский комісар М. А. Суковкин.

В горячий промові Суковкин зазначає, що всіма силами він провадить і буде провадити ті обов'язки, які накладас на нього голос українського народу на Київщині, народу, який має повне право кермувати своїми справами в зв'язку зі всіма іншими народами вільної Росії. Своєю промовою д. Суковкин кінчав словами: „Нехай живе український варіа“, „Нехай живе вільна Україна вкупі з вільною Росією“.

Від Київського зібрання російських жінок зїзд вітала д. ка Синицька, від київського губернского земства д. Пожарський, від київського комітету партії с. р. д. Прилежайев, від київського студентства д. Батюк, від жидівських соціалістів зїзд привітав на жидівській мові д. Каган, від польського соціалістичного гуртка д. Куліш.

Від чеського війська на фронті привітав д. І. Франц Збори витали брата славянину гучними криками „На здар“.

Від одеських робітників зїзд привітав д. Романченко, від польського виконавчого комітету д. Волошановський, від чеського союзу в Києві д. Вондрак, від жидівських організацій д. Биховський, від грузинських організацій д. Коляга і ще багато промов.

Привітання від різних організацій були дуже ширі і приязні.

Перший день українського зїзду закінчив ся такою резолюцією:

„Згідно з історичними традиціями і сучасними реальними потребами українського народу, зїзд вважає 1) що тільки широка національно-територіальна автономія України забезпечить потреби нашого народу і всіх інших народностей, котрі живуть на українській землі, 2) що сей автономний устрій України, а також і інших автономних країн Росії мати-ме повні гарантії в федеративній ладі Росії;

3) тому єдиною і відповідною формою державного устрою зїзд вважає федеративну демократичну республіку Російську; 4) з одним з головних принципів української автономії —

повне забезпечення прав національних меншостей, що живуть на Україні.“

ВОЄННИЙ МІНІСТЕР У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ.

Вчора на засіданні виконавчого комітету об'єднаних громадських організацій м. Києва прибув воєнний міністер О. І. Гучков. Голова комітету привітав міністра, висловив радість бачити представника того уряду, котрий має зміцнити в Росії основи волі й рівності громадянської.

Від імені Українців промовляв барон Ф. Р. Штейнгель:

Я тільки що прибув сюди з першого українського конгресу, де мав честь бути обраним товаришем голови. Представники українського народу зібрали ся сьогодні, щоб обміркувати питання про українську автономію в згоді з принципом перебудови Росії на основах федералізму. Витяючи в вашій особі, Олександрі Івановичу, представника нового уряду, я дозволю собі висловити певність, що давніше — мрія, а тепер домагане українського народу — автономія України, — знайде своє справедливе рішення на Установчих Зборах. Ми віримо, що нова Росія, новий її уряд підуть на зустріч тому домаганню українського народу, котре разом з тим має нести добро й для інших народів Росії“.

О. І. Гучков відповідаючи Ф. Р. Штейнгелю, сказав: „Звичайно за рішення Установчих Зборів я тут рунити не можу, але я твердо вірю, що всі в Росії прийдуть до тої думки, що єдиний державний організм справді найкраще буде працювати при гармонії й згоді складових частин, які мати муть певну міру самоврядування“.

На прощанні голова комітету М. Ф. Страдомський просив О. І. Гучкова переказати Урядові все те, що тут говорило ся і прийняти до відома, що Київ вірний новому ладові.

У КИЇВІ.

Жертва на Український Національний фонд Салдати України муз. команди 46. піхотного дніпровського полку зібрали на Український Національний фонд 45 карб. 45 коп.

Від Військового клубу, Рада Товариства Українського Військового Клубу імені гетьмана Полуботка в Києві уряджує поминки по померлих українських дітях і письменниках на гробах Байкового кладовища. Наш святий обов'язок згадати і поманути тих людей, які в тяжкі часи неволі на Україні були борцями за її волю. Рада Клубу запрошує всіх членів Клубу прибути о 2. годині дня 9. квітня на Байкове кладовище на цвинтар коло церкви, де відбуде ся літня, а потім віче.

Рада Українського Військового Товариства імені Полуботка в Києві на підставі § 17 свого статуту призначає збори усіх рекомендаційних комітетів на неділю 9. квітня о 3. годині вечер в XIV аудиторії університету. Збори відложеної до неділі з сгяду на Український національний конгрес.

ВІСТІ З КРАЮ

На селах. У Малий-Перещепині (на Катеринославщині) відбув ся селянський сход для обрання волосного Комітету. На сході виникли суперечки поміж старшиною і агрономом з одного боку і селянами з другого про кандидатів у комітет. Селяни не задоволені виборами хотіли покинути сход, але у сей час прибули представники полтавської ради робітничих і салдатських депутатів, які тут же улаштували віче. Після віча селяни повернули ся на сход і зробили вибори кандидатів, яких сами хотіли. У комітет увійшли: Божинський, Лещенко, Григоренко, Троян, Шморгуєр, Долженко, Кушинський, Шелест, Коваленко і Значко Яворський.

В с. Мачухах (на Полтавщині) с. г. т. во, розглянувши питання, зв'язані з бижучими подіями, між іншим визнали необхідним скасувати усю повітову поліцію і замінити її міліцією. При цьому зроблена обов'язкова умова відслати бувшу поліцію в ряди воюючої армії.

Віче українських робітників. В Харкові в театрі „Маяк“ відбуло ся віче українських робітників, селян і жовнірів. На віче всього прибуло 500—600 чоловік. На вічу була прийнята всіма резолюція, запропонована Укр. С. Д. така: Укр. робітники, селяни і жовніри м. Харкова, зібравши ся на віче через Раду Робітничих і Салдатських депутатів м. Харкова виставляють робітничавої всієї Росії з перемогою над царським правительством і надіють ся, що робітники мати муть силу закріпити за собою і збільшити революційні звювання.

Робітники вимагають, щоб тепер вже всі громадські й державні установи на Україні, як по городах, так і по селах, були негайно українізовані, й щоб національний гнет на Українським народом був негайно знищений.

Т-во „Просвіта“. У Переяславі на Полтавщині заклоло са т-во „Просвіта“. Турток молоді середніх шкіл улаштує 23-го квітня (день визволення Т. Шевченка з крішавта) — Шевченківське свято.

Українська мова. В Олятополі кооперативний відділ земської управи веде офіційно зносина українською мовою. Місцеві українські кооператори мають видавати воюлярну газету „Народні Бажання“.

Українське віче. У Полтаві відбуло ся велике українське віче, скликане Соціальною Радою українських поступових партій. Від Спільної Ради виступали такі промовці: Д. Свєхотєв, Г. Коваленко, К. Товкач, В. Андрієвський, М. Ковалевський і з привітанням від Ростовських Українців Орєд і від Галичини п. Прийма. Промовці дуже витали. Після промов хор співав Заповіт і „Ще не вмерла України“.

Українські маніфестації. У м. Рохмиряківка черкавського повіту на другий день Великодня відбула ся українська маніфестація, в якій приймало участь і село Мелниківка. Після паназиди по Т. Шевченку поїхав хором на чолі, з червоними і жовтоблакитними прапорами посунув на поле на застоблакитний прайма. По дорозі хор співав „Ще не вмерла України“, „Заповіт“, „Похоронний марш“. Зустрівши Мелниківців, похід повернув до волости, де відбуло ся віче. Після проголошеного клича „Хай живе федеративна демократична республіка і вільна Україна в вій“ і гучного „Слава“ хор проспівав український гимн. В маніфестації діяльну участь приймали: турток українських соц.-революціонерів і турток аматорів драматичного мистецтва.

Відбулась маніфестація в м. Борзні на Чернігівщині, в с. Кладьковка борзенького повіту, підчас якої на користь посирочених родин борців за Волю зібрано 86 рублів 70 коп.

Організація. В Кременці сими днями відбудуть ся зібрання Українців. Намічені такі питання: об'єднання українського народу і повна автономія. Буде прочитаний доклад на тему: короткий історичний огляд політичного руху на Україні. Б думка ознайомити з сучасним становищем України після революції, а також заснувати в м. Кременці читальні й бібліотеки.

У Шиндзарівці канівського повіту була скликана волосна рада з представників сільських комітетів, на якій обміркувалися форми нової волосної влади. Постановлено організувати волосну управу. В сю управу входять голова і три члени, одному з яких доручено завідувати харчовими справами.

Українці з Ростова. До Катеринослава приїздив представник українських організацій з Ростова. Він на зборах Ради „Просвіти“ зрєбив доклад про працю укр. організацій у Ростові. Члени Ради дали йому відповідні відомости про катеринославське життя. Ухвалено надалі підтримувати постійні зв'язки з Ростовом і дати місце у „Вістнику Просвіти“ відомостям, які надсилати-муть ростовські земляки.

Т-ва „Просвіта“. В м. Городні (на Чернігівщині) в помещанню Народного Дому відбуло ся Українське зібрання, на яким постановили відкрити у себе т-во „Просвіта“. Відразу записало ся 87 членів. За голову Ради „Просвіти“ обрано І. І. Мілоченка. На зібранні також постановлено на Всеукраїнський конгрес у Києві послати І. І. Мохнатка і О. Г. Сіверя.

Т-во „Рідна Школа“. Серед харківських Українців заснувало ся т-во під назвою „Рідна школа“, яке буде розробляти питання, зв'язані з націоналізацією виховання й вчення на Вкраїні.

Присяга рідною мовою. В Катеринославі у Стрітенській церкві Українці приймали присягу на українській мові.

Українське віче. В Одесі відбуло ся „Українське Віче“, на яким робили доклади С. Шелухін, В. Чеховський, В. Голубович та інші, освітлюючи теперішні питання українського життя.

Віче салдатів-Українців. У Катеринославі відбуло ся віче салдатів України 228 піхотного полку. Промовляли головним чином самі салдати — дд. Швець, Федорченко, Босаміж салдати з 271 — дд. Рудичев та Дісиченко. Підчас віча прибули представники Укр. Об'єднаного Комітету — В. Благодійшин, Л. Черниш та К. Зубковський. Найбільше вони говорили про те, що треба всім Українцям об'єднатися в комітет і одностайно вимагати народоправа в комітет і одностайно вимагати національної федеративної республіки й національної територіальної автономії України. Потім про територіальну автономію України, щоб була димовці закликали салдатів дбати, щоб можна була дисципліна, слухняність у війську, щоб можна було швидше подолати ворогів. В кінці віча обрано було полкову українську Раду на чолі з полковником Петровим. У полкову Раду увійшли представники ротних рад.

Представники від Українців. Губернський Виконавчий Комітет у Катерино-

славі ухвалив прийняти в свій склад двох представників місцевих українських організацій. Число гласних міської думи також ухвалено збільшити представниками від громадських організацій і тих груп людности, які раніше у виборі гласних участі не брали. Українським організаціям дано право вибрати до Думи одного свого гласного.

ЛИСТИ З ГАЛИЧИНИ

З цікавістю й тихим смутком іде кожда свідомо національно людина в „окуповані“ Російськими східні краї Галичини. Кождий колись з нас мріяв побувати в гостях у земляків-Галичан. Богатством Українцям уявляється як червона й зелена Галичина як старша сестра України, де жито буває, де вигартовується наша культура і доля. І ось довелось ся побувати. Цілий поїзд людей, коней та металу пересечає кордон і ми вже в країні, котру ніхто з Українців не звик звати „законодомом“.

І найперше, що непріємно вражає нас — пильною рукою стирає ознаки самобутнього національного життя України, комусь то муляло очи все українське. Хтось з лихою думкою й неслесними провокаційними замірами почав нищити те, що ціла нація кровю й працею виборувала стільки часу. Ви бачите на пр. написи на залізничній стації, але українські знищено, а поруч з польськими, під стиль і розмір наведено написи російські. І так всюди... Показачики сія і міст на шляхах, оловіщення й оголошення всякі — про все подбало пильне око так, щоб простодушний Москаль чи наш брат Українець не знав, яка національність переживає в галичійській Україні. Може кому здасть ся, що тут поруч з Поляками, живуть справжні великороси, бо піставлено московське замість українського... І тільки нова фарба з російськими написами виблискуює всюди, та де не де пооставали ся українські написи і, як шило з мішка, вказують, яка владійська думка захована в овечій шкурі наших „культуртрегерів“...

І на сім діло не стало. Завидуюче око нишпорить всюди. По тих місцях, де українське жите національне ширше розросло ся, ми на кождім ступні бачимо зневагу до культурних цінностей наших. Отгуг, вказують, була „Просвіта“. З читальні, з гарного будинку, остались мало не руїни. Там з товариства сщадно позичкового тільки шматя паперів остали ся. Тут у школі розмістилось акесь начальство і став ся гармітер у недавнім „храмі науки“. Навіть по церквах унійських раз-у раз розбивається ся при вношенні іпн і численні парохіяни приуимуєні слухати незрозумілу відправу.

Таке робить ся по всій Східній Галичині. Про людське око чимало потрудили ся, аби темний чоловік в тямки взяв, що тут у „підяремній Русі“, справжній „руський“ нарід був під ути сками Поляків та Жидів. Але клопіт сей ледви чи тішить і самих євдогів з чорної зграї. Бо мало є таких жовнірів, котрі б не оставали в близших зносинах з населенем Галичини.

А стихія національна дуже тут сильна. Селянські люди, ті нечисленні сільські учителі-парохи, інтелігенти українські — все ширю переunte окремішністю своєю національною владі і можна раз по-раз замітити, що не та стихія зміняється під впливом „прійдаків“, а наші жовніри привичають ся до мови й звичаїв українського селянства. Шкода, що „Просвіта“ і товариства не має; жаль бере, як бачиш дітей, котрих відірвано від шкід, і ростуть вони, як горюх при дорозі. Але поговорити з одним другим більш розвиненим представником селянства і переймаєш ся певністю, що як жити тут волю й поміч — забуває знов культурне жите і родючий ґрунт національної свідомости прислужить ся в сильній мірі нашому відродженю.

Не почесна ролія в сім русифікаторським процесі витала зйдам крамарям з російських, казанських і інших губерній. Мародери ваду — вони по поганському ставлять ся до наших культурних скарбів і викликають призирство з боку культурних людей. Тож виявили себе хамелеонами місцеві жидівські й польські буржуазійні круги... Витрачаємо багато сил, щоб зрівнати сщдану Галичину з ярославською губернією. Покладено на се сиду казенних і „охочокомонних“ засобів, і не вдало ся ще стерти красавої національної індивідуальности. Ще не підала ся стихія українська. Але прикро бачити ті нелюдські зводзи коло українського маслака! Не вже й у 21 часи, коли дано право вільно дихати всім покритваденим забудеть ся край сей підяремний, котрого теж годить ся позбавити опіки русифікаторів?!

Німці острілюють Дункерку.

ПАРИЖ (Аг. Агаса). Міністерство маринарки оголошує: Німецька ескара острілювала вночі на 25. с. м. між год. 2 мін. 15 і год. 2. мін. 25. Дункерку від сторони моря. Надбережні батерії відповіли огнем на огонь. Французські і англійські кораблі, що стояли на сторожі, витягнули у боротьбу Німців, які скоро завернули в напрямі Остенди. В короткій битві затонув один з наших кораблів. Втрати непріятели не є відомі.

Успіхи підводних суден.

БЕРЛІН. (Ткб.) На Середземнім морі затоплено знов 10 пароплавів і 6 інших кораблів загальною містоти кругло 55.000 тон в.шю; між ними було 5 узброєних англійських пароплавів і один англійський пароплав до перевозу війська містоти яких 12.000 тон в.шю.

Комунікат англійської адміралії.

ЛОНДОН. (Ткб.) Адміралія оголошує: 3 англійські гидроляни заатакували д. 23. с. м. попл. 5 німецьких кораблів у віддаленю 5 миль від берегів Бельгії. Один пароплав поцілено. Припускають, що затнув. Вечером бачено 4 кораблі, що вертали до Zeebrugge.

До сеї вістки англійської адміралії завважує Бюро Вольфа: Д. 23. с. м. о год. 5. по пол. п'ять ворожих боєних літаків атакувало без успіху кілька наших торпедовців, що відбували впрями коло побережа Фаяндрії. Не було ніякої шкоди ні втраг у людях. Наші летуни піднесли ся в цілі оборони і відігнали непріятельські літаки.

Не буде патенту для Галичини.

Львів, 27. квітня 1917.

„Oesterr. Morgen-zg.“ доносить під датою 26. с. м. з Відня про відоме прийняте президії Української Парламентарної Репрезентації у гр. Клям-Мартініца і гр. Черніва:

Президію У. П. Р. прийняв учера в полудне президент міністрів, а вечером міністер заграничних справ. Міністри заявили, що для Галичини не буде виданий патент.

Проти українства в Холмщині.

З польської преси.

„Nowa Reforma“, обговорюючи статю нашого дневника про потребу привернення унії в Холмщині пише:

„Дійсно ся справа важна не тільки для Поляків. Заходи Українців в тім напрямі вимагають як найбільшої чуйности. Їх успішність могла би для населеня Холмщини, яке стільки витерпіло саме для тої католицької віри, витворити в релігійнім житю нові труднощі і до загальних відносин, які вже там після уступлення царського правительства уложили ся, внести зародок нових ворожнеч. Пробі Українців вступити на ту область з їх „великою політикою“ по думці їх міжнародних меморіялів треба рішучо протиставити ся, поки ще пора“.

Як доносить „Kurjer lw.“, новозаложений „Głos ziemi chełmskiej“ містить в ч. 1. статю п. н. „Improwizowany ukraїnizm“, в якій пише:

„В деякий час по оголошеню відомої відповіді 200 горожан холмської землі на львівські ухвали Українців зложено до ц. к. окружної команди в Холмі подане, заосмотрене аж 16 підписами з домаганем отвореня української школи в Холмі“.

„Głos“ — як подає „Kurjer lw.“ — розглядає підписи під петицією і вказує, що той холмський українізм є імпортований і штучний і не має ніяких дійсних підстав у Холмі. Свої уваги „Głos“ кінчить:

„З русинським народом не бажаємо боротьби; навпаки, думаємо, що є великі справи, які могли би в будучности витворити спільність інтересів і взаїмне порозумінє. Але всі безправні замахи здемакуємо й відіпремо безоглядно, хоч би роблений вами галас ще стократно зріс“.

Знамениті собі ті польські увяги про „спільність інтересів і взаїмне порозумінє“ в будучности рівночасно з програмою „внищити“ в теперішности.

Та не о се нам ходить. Хочемо вдоволенем ствердити, що серед таких відносин, які існують тепер для Українців в Холмщині, все-таки знайшло ся в Холмі 16 горожан, які мали відвагу упінути ся за українську мову.

А на слова польського дневника, що є се українським імпортованим, відповімо словами німецького польського дневника, „Głos u Narod u“, який з приводу нашої куятурної праці в лянних областях написав:

„Не можемо так само обнижати завважк українського руху марини викрутом, що є робота „імпортована зовні“, бо така сама метода діяльности стрічала ся з прівішнем „великопольської агітації“ у нас на Шлеску або на протестантським Мазовши, де місцева польська людиність могла бути тільки валивами зовні пробуджена з національного летаргу до життя“.

Ще два роки війни?

З Роттердаму пишуть: У міродатних шатінтонських кругах числять ся ще з двома роками війни.

Перед італійською офензивою?

Львів, 27. квітня 1917.

З Женеви доносять, що на сстанній нараді міністрів коаліції постановлено, що в найближшій часі має розпочати ся італійська офензива як доповненє теперішньої французько-англійської офензиви.

Скликанє парламенту.

Відень, 27. квітня 1917

(Ткб.) Цісарський патент, яким скличеть ся раду державну на 30. мая, буде завтра оголошений.

(Тел. прив.) Передучорашня ухвала кола польського означає на полагоду кризи, а відложено її до половини мая. Божинський остається до того чаеу інасти диміціонованя. Говорять, що правительство розпочало вчора переговори з Поляками в сій справі.

„КНИГИ — се ріки, що зрошують землю, се жерело мудрости“

(найдевішша література)

- А. ФРАНС: Боги жаждуть зровн . . . 2-
- БОЛОДИМИР В.: Латачка, опов. . . 1-
- В. Г. ЗЕЛПЕР: Сива фальста, сьїтова повість. . . 6-
- Часть I. І. П. Переклад Д-р М. Ловинський . . . 6-
- М. КОЦЮБИНСЬКИЙ: Листи до Володимира Гнатюка . . . 1-50
- Д-р А. КРИСТЕНЦЕН: 3 філософії політики переклад Д-р М. Ловинський . . . 1-20
- Б. БР. ГОЛЬДЕ: Антономія України в історичному погляді. В перекладі з передм. М. Залізняка . . . 40
- „RUSSICA“ росвідки в статі . . . 1-60
- М. ПІНО: Проблеми сучасної естетики з франц. мови перекл. Д-р Шурат. . . 1-60
- ЛВОНІД АНДРЕЄВ: Семєро повішених, перекл. Д-р В. Сімович . . . 1-
- НАШІ ХРИСТИАНСЬКІ СУСПІЛЬНИКИ . . . 30

Прову прислати не 17 К. 40 сот. а тільки 7 Корон (сім), а вишлемо усі численні книжки.

Замовлені книжки як попередни надіслані грошій писиасемо того самогдня туд на провинцію як і на Feldpost-u. — Порто 80 сот. — Feld. 150 (само поштово конште 1 К.). — Поодинокі книжки можна замовити з 50%, опусту, тоді просимо на висилку звичайну додучити 20 с. на поручену 60 с.

Замовляти: „Дешеве Видвництво“ Львів, ул. Бляхарська 18. П. п.

НОВИНКИ.

Львів, 27 квітня 1917.

— З Наукового Товариства ім. Шевченка. Засіданє історичної секції відбудеть ся в понеділок 30. квітня о год. 6. ввечером в порядку: Програма праць секції.

— Заїсна про д-ра Андрия Коса. П. Василь Весоловський одержав від полоненого офіцера п. Д. Клоєсевича листок такого змісту: Семіпалатинськ, дня 18. ІІ. (5/ІІ) 1917. Вчєра дістав я відповідь від д-ра Ів. Коса на мої дві картки. Подаю адресу меє. Анарія Коса: „Сєло Парабель, Томской губерній, почтов. отд.: город Нарьян, Томской губерній. Се околиця безлюдна, без комунікації, нездорова таїга сибірська — взагалі висилаєть ся там людей, котрих поворот не є дуже пожаданий“...

— Усуанє нашої мови і азбуки з урядів пишуть нам з Добремильщини: На дних розіслали ц. к. повітове старство в Добремиль до гр. кат. парохіальних урядів в повіт обіжники про зладженє виказів річника 1894. У тім обіжнику пише і к. старство в Добремиль во польським дослові отсе: „Дяя обмінєня труднощій при“

Найбільшому Громадянину Галицької України!

Сидарчч... Сергій ІВАНА ФРАНКА треба посилати на книжочку шкід. Красного Союзу Кредитового у Львові, ч. 4.000.

зв'язано військового оперативного просити ся про докладне виконання доручених друків читким письмом латинськими буквами*. Адреса являється в українській мові латинськими буквами. До тепер писало ся такі вказки по українськи і військові вказки на тім нічого не терпіли та сю мову і українські букви розуміли всі: тільки ц. к. поштовий суд зняв їх час не хотів із розуміти, а тепер розуміє. Та добромилське ц. к. староство постійно висилає до нашого духовенства об'явки в польській мові або в українській мові латинкою. Чи наші влади бажали би усунути з урядів нашу мову і азбуку? — Священник.

— Обмежено консумції м'яса. Дня 27. с. м. видано міністерський розпорядок, який велить красним властям політичним видати зарядженя, щоби заборонити надмірній консумції м'яса замісними верстами суспільности. Поки-що не видать ся ще карт на м'ясо, однак не вільно буде денно на голову продати більше м'яса над 15 декаграмів, а які не буде вчислати ся костий. Красні власти політичні означають самі способи контролю такої обмеженої консумції. Контролю будеть ся в першій мірі переводити у продавців.

— Правничі вивади. В неділю 29. цвітня починає ся серія викладів „Про ціль і предмет науки права“ в кружку самоосвіти приватної УПТ. у Львові в науковій салі (рік III) при вул. Мохачького ч. 12, II пов. Виклади відбуватимуть ся потім кожної неділі до кінця літнього пірвоку. Початок кожодчасно о 10 раню. Дирекція пр. шк. УПТ, постановила дати молодіжи (а передовсім виходячим у світ абітурієнтам) спробою знання познати ся з основними — в практичній життю потрібними — поняттями з області наук правничих і загальних змістом законів, звернула ся до радника д-ра Романа Ковшевича котрий підняв ся вголосити цикл викладів, що мають дати загальний погляд на філософію і енциклопедію права. Вступ ученикам (висших класів) і членам товариства вільний.

— 21 мільонів позички для Львова. Дня 26. цвітня відбуло ся заїданє прибічної Ради міста Львова, на яком обговорювано справу затягнення Львовом позички в квоті 21 мільонів корон.

— Мільон марок для шкільних дітей. Німецькі дивізіони доносять: Магістрат м. Берліна призначив мільон марок на висилку дітей з народних шкіл на село. Те рішенє доказує, яку велику увагу присвячують Німці гігієнічній опіці над дітьми.

— Зміна адреси Галицького воєнного кредитного заведеня. Доносять нам урядово: Галицьке воєнне кредитне заведенє, якого бюро містять ся досі по вул. Шеплянській ч. 8 і до того ще 4 інших точках міста, переносить ся на днесь до нового льокалю в ринку ч. 34 в так званій „Палаті Спиській“, де будуть приміщені всі його відділи. Тільки відділ селянських позичок поки-що остане дальше при вул. Шевській ч. 12. З огляду на подібну назву фірми ново утвореного міського кредитного заведеня є вказане вираженє адресованє писем до Галицького воєнного кредитного заведеня під новою адресою: Ринок ч. 34, Палата Списька.

— В справі вивозу поживи зі Львова оголошусь команда міста: Мимо виданого оповішеня ч. 10375 з р. 1916. заборони вивозу поживи всякого рода і напоїв з міста Львова, все ще вивозять ся всякі сложнічі артикули без дозволеня. В разі береження існуючих розпоряджень і приписів ніхто не може й нікому не вільно мати більше збіжжя, свочів, бараболі і т. д., ніж йому потреба, есентуально ніж йому приділено на конечне заосмотренє. Хто може пакетами посилати поживу, той без сумніву набув її недозволеним способом, і за чого стає винуватий і повинен бути укараний. Звертаєть ся увагу публіки, що від тепер на підставі розпорядження міністерства торговлі і внутрішніх справ з д. 25 липня 1914. Д. з. д. ч. 162 всім посилки якогонебудь рода — також пересилки поштової — надавані без дозволу на вивіз, будуть розсліджувані в місцях надання (поштових урядах) визначеними на се поліційними органами, а такі, що містили би у собі поживу, на вивіз котрої нема дозволу, будуть конфісковані. Надзираючим органам поручено розсліджувати також такі пакети, які надають ся за дозволом на вивіз. Всякій недозволений вивіз буде як найострііше караний. — Рімль ген. м.

СКЛАДАЙТЕ НА ФОНД ім. МИТРА А. ШЕПТИЦЬКОГО ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ!

ПОМЕРЛИ.

Михайло Местовий ученик V кл. станіславської гімназії з укр. викладовим язиком помер в військовій шпиталі в Кермент. Померший родом з Ракова, долиньського повіту, син селянський, визначав ся лагідною вдачею, був примірним учеником, серед всіх веднав собі любов та привязанє. Відібраний до війська, набавив ся тяжкою недугою, та зложив на чужині своє молоде житє. В. Я. п.

ОПОВІСТКИ.

Субота, 28. цвітня 1917.
Ніч: греко-кат.: Арастарха — римо-кат. Віталія.
Завтра: греко-кат. 2 Н по Бел. — римо-кат. 3 Н по В.

Український Народний Театр Т-ва „Бесіда“ у Львові під управою К. Рубчаквої. Сала Т-ва м. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

В суботу, дня 28. цвітня „Панна Штукарка“ комедія на 3 дії А. Володзького.

В неділю, дня 29. цвітня „Дай серцю волю, заведе в неволю“ народна драма на 5 дії М. Кропивницького.

Білету раніше набути можна в „Народній Торговлі“, в день представлення при касі від год. 5. п. п. Початок о год. 7 1/2 вечером. 1—2

На фонд інвалідів У. С. С. Д-р Кость Восвідка, начальний лікар У. С. С. на фонд інвалідів У. С. С. збірка з різних часів 224 К, 3 тогю дали: віст. Гринчишин Іван 100 К, д-р Кость Восвідка, як гонорар за ліченє бл. п. о. Созанського 60 К, п. н. Марія Боднарова із Свистільник 20 К, п. н. Ковальська із Скоморох 22 К, сотник Стафінюк Володимир 22 К. Зложено на книжочку Зем. Банку Гіп. ч. 3066.

Приготовляючий два зглядю тримісячний курс до I-го класу розпочнеть ся заходом кружка У. П. Т. в Яворові дня 1. мая с. р. Згоголошувати ся в дирекції української гімназії. Просити ся Вл. патріотів в повіті о поміч в сій справі. 272 1—3

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 27. цвітня 1917.

Ні звідки нема до оголошеня особливих подій.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Геверр.

НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 27. цвітня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група війск баварського наслідника престоло Руппрехта: На босниці під Арра вчера вечером знова скріпила ся боротьба артилерії на широкім фронті. Наша артилерія на схід від Лен була діяльна також проти стежних відділів неартилерійської піхоти, які були готові до атак. На піддень від Скарпи Англіїці по обох сторонах шляху Арра-Камбре рушили до приступу. Огнем і в боротьбі з близька відтерто їх і завдано їм значні втрати.

Група німецького наступника престоло: Постепенно артилерійські бої здовж Ени і в Шампанії доходять до великої завязтости. Бої піхоти на Шмен де Дам дали нам здобутки в терені і в полонених.

Група ки. Альбрехта: Нічого нового.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Положенє незміненє.

МАКЕДОНСЬКИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

На півд. захід від Дойрану Англіїці вели далі свою наступну діяльність, безуспішно напіраючи на болгарські становища.

Перший квартирмайстер ген. Людендорф.

Оголошеня.

Студент прав пошуку на селі ваніта (секретаря громад і т. н.) або лекції. — Зголошеня в усіх містах до Адміністрації від „Студент“.

Уорин Українець, досвідчений слювач „Діла“ (зв'язаний) зможемоши хороброю від довгого часу, має вказаний лікарями вказ до купелів. не маючи засобів удесть ся тою дорогою до Вл. Родичків о поміч. Ласкаві датки прошу слати на рука Адміністрації. 261 5—5

Учительки до 2 дітей з нормальних шкіл потрібую сейчас. Зголошеня листовно під: Уряд парохіяльний в Морехові п. Мокре ад Загіре. 269 2—3

БЮРО АРХІТЕКТОНІЧНЕ
ВАСИЛЯ НАГІРНОГО
у Львові, Ринок 36.

виготовляє пляни на церкви і доми мешканців, як також оцінки воєнних шкід на будівлях. 116 10—1

Дня 17. мая 1917. відбудуть ся в льокалі „Руської Каси“ в Рогатині (гр. кат. приходство), о годині 12. в полудне **ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ**

членів тогож товариства. — Порядок денний: Відчитанє протоколу з послідних загальних зборів.

Звіт і замкненє рахунків Дирекції того Товариства за роки 1914, 1915, 1916.

Розділ зиску. Вибір членів Ради надзираючої. Вибір і затверженє Дирекції. Внесенє членів.

Наколи би в означеній годині не явило ся приписанє число членів, збори відбудуть ся того самого дня і з тим самим порядком денним о годині 2. з полудня, без огляду на число членів.

РАДА НАДЗИРАЮЧА.

271 2—3

Бураки пашні

мамути червоні . . . . . 1 кг К 5—
екендорфери жовті . . . . . 1 кг К 5—
півцукрові білі . . . . . 1 кг К 3-60

доставляє

КРАВЧИЙ СОЮЗ

Господарсько-торговельних Співок при вул. Зіморонича ч. 20.

При відборі 50 кг. оригінальне опакованє. VI 3—3

ЗЕМЕЛЬНИЙ
БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
Світака акційна у Львові
Підвале ч. 7.

— Конто поштової щадниці ч. 116.964. —
Жирове конто в Австро-угорським Банку.

Акційний капітал . . . . . К 1,300,000
Резерви Банку . . . . . К 200,000
Приймає вкладки на біжучий рахунок від К 10— на 4 проц.
Удлає гіпотечні і векселі звички.
Виплачує купони від заставних листів.
Вимінює по користям курсі російські рублі і німецькі маркі.
Певність льокації запоручують акційний капітал Банку і резерви.
На жаданє висилає посвідка зложеня (чеки) Поштової Шадниці.
728 22 1

Складає ощадности взагалі всі гроші на процент, щоби кожда корона могла служити народному господарству, та вам приносить зиск, а не маруєвала ся.